

o tom, z kolika členů skládají se výbory; o tom, jak vyřizuje své práce společenstvo, výbory jednotlivé a představenstvo; o zvláštních právech a povinnostech předsedových; o tom, jak konají se volby; o tom, jak svolávají se hromady a zasedání; o tom, čeho vyhledává se k platnému usnášení v hromadách, ve výborech a v představenstvu; o tom, jak se uveřejňuje výsledek jednání konaných před úřadem smírčím; o tom, jak vyřizuje práce své soud rozhodčí a o řízení před soudem rozhodčím; o působnosti místních výborů dělnických; o tom, jak sepisují se protokoly při hromadách a při zasedání výborů; o tom, jaká náhrada přísluší členům představenstva, výborů a soudu smírčího ze skupiny druhé; o tom, jak se vyměřují a vybírají dávky; dále o správě jmění společenstva a jeho skupin, jakož i o tom, jak se sdělávají rozpočty.

Kromě toho mohou stanovy obsahovati i jiná ustanovení, která souvisí s účelem společenstva a zákonu tomuto se nepříčí.

XI. Jednací řád.

Širší výbor může sdělati řád jednací šetře při tom předpisů tohoto zákona a stanov.

XII. Zánik společenstva.

Společenstvo zaniká, odpadnou-li veškery doly k společenstvu náležející, nebo spojí-li se společenstvo se společenstvem jiným. Kromě toho může býti společenstvo zrušeno na rozkaz horního hejtmanství, neučiní-li společenstvo dosti podmínkám samostatného trvání

XIII. Dozor státní.

Společenstva podrobena jsou dozoru úřadu horního. Revírnímu úřadu hornímu, v jehož okresu sídlí správa společenstva, přísluší bezprostřední dozor, a k oněm společenstvům, která zasahují též do okresu jiného revírního úřadu horního, vykonává dohled ve shodě s tímto úřadem. Revírní úřad horní má právo vysílati komisaře do hromad, do zasedání výborového a do schůzí představenstva, má právo staviti usnesení, uzavřítí hromadu, rozpustiti výbor, nahlédati ve veškeru správu, zkoumati pokladny a účty. Revírní úřad dohlédati má k tomu, aby pečlivě bylo šetřeno předpisů zákona tohoto, zejména aby konaly se předepsané hromady a sezení. Je-li toho potřebí, může revírní úřad horní sám volby naříditi a svolati hromady, jakož i schůze výborů.

XIV. Právo poplakové.

Společenstva horní nepodléhají poplatkům dopisující se s veřejnými úřady, vyjímaje řízení soudní. Jednání před úřadem smírčím a soudy rozhodčími, čítaje v to smír i výroky, jsou bez výjimky všech poplatků prosta (zák. ze dne 14. srpna 1896 č. 156 ř. z.).

Společenstva klášterní viz Kláštery.

Společenstva náboženská viz Náboženství uznaná.

Společenstva pro nákup surovin.

I. Podstata a význam.

Společenstva pro nákup surovin jsou spolky, jež společným nákupem surovin ve velkém z první ruky a prodejem jich svým členům za ceny nákupní snaží se zjednati členům svým hospodářské výhody. Náleží k výrobním a hospodářským společenstvům, jichž právní poměry upravuje zákonem z 9. dubna 1873 č. 70 ř. z. Hospodářský význam těchto společenstev spočívá v tom, že poskytují řemeslníku všechny výhody odebrání ve velkém a umožňují mu tím konkurenci s průmyslem továrním.

Společenstva pro nákup surovin spočívají podobně jako všechna ostatní společenstva na zásadě sdružovací: spojení k společnému cíli, k společným výkonům a společným odbíráním, by dosáhlo se toho, čeho jednotlivec sám o sobě by nemohl dosáhnouti, tudíž spojení s ostatními soudruhy v povolání, již mají stejný zájem. Tím je umožněno jednotlivému hospodářsky slabému řemeslníku vybavit se ze závislosti od osob třetích. První společenstva v Německu, jež spočívala na svépomoci, byla právě společenstva pro nákup surovin. Několik malých řemeslníků z cechu obuvníků a truhlářů v Delitzsch sestoupilo se v letech 1849 a 1850 za pomoci Heřmana Schulze, zakladatele německých společenstev, ve společenstvo k nákupu materiálu. V r. 1858 uvádí Schulze-Delitzsch počet společenstev pro nákup surovin na 50, mezi nimiž bylo 30 společenstev obuvnických. V Rakousku tyto spolky dosud nezískaly půdy aneb jen po skrovnu. Živnostenská novela ze dne 15. března 1883 č. 39 ř. z. uložila živnostenským společenstvům za povinnost podporování společných zájmů zřizováním záložen, skladů surovin, tržnic, zavedením společného provozování živností pomocí strojů a jiných výrobních method (§ 114 ž. ř.). Ale jako v celku se nesplnily naděje, jež se pojily k rozšíření kruhu působnosti živnostenských společenstev, a spíše se více méně vyvinul těžkopádný byrokratický aparát v jejich funkcích, tak se také nedostavil výsledek ve směru hmotné vzájemné pomoci v povolání; v nejrůznějších případech se dosavadní společenstva odhodlala zříditi pro své členy spolky, jež mají za účel opatřovati suroviny a stroje na společný účet. Příčiny sluší mimo to hledati ještě v jiných sociálních zjevech; v první řadě sluší nedostatek takových sdružení hledati ve snahách rakouského řemeslnictva, by stát sám chopil se podnětu a sám přispěl vydatnou pomocí. Uzaná zásada »pomoz sobě sám« neujala se v Rakousku ještě tou měrou, by kruhy živnostenské nouzí trpící spolčily se k samostatnému snažení a k vzájemné pomoci; tím vinen je dále nedostatek vzájemné důvěry, nedostatek důvěry k sobě samému, k vlastní síle a k vlastní činnosti; konečně je tím vinna okolnost, že širší kruhy řemeslnictva neznají pravé příčiny hospodářské záhuby, jakož i nedostatečné porozumění pro vhodné prostředky k zlepšení postavení; podceňovati nelze také nedostatek citu solidárnosti přes všechny snahy, které směřují k podpoře a povznesení živnostenských zájmů v jednotlivých odvětvích povolání. Velikou překážkou byla dosud panující závisť konkurenční, která se zastírá slovy »pud sebezachování« a »samostatnost«. Přes to vstupuje v novější době všeobecná živá snaha po zakládání společenstev pro společné provozování obchodu a nelze nezpomenouti toho, že v korunních zemích na průmysl bohatých, jako v Čechách, na Moravě, v Dolních Rakousích a ve Slezsku se ustavily v novější době zemské spolky, známé pod jménem »živnostenská sdružení«, které ve svůj program pojaly vzájemnou pomoc zakládáním takových společenstev.

Společenstva skladní jsou spojení živnostníků, směřující k zjednání společného skladu (krámu), v němž se pak prodává zboží členy zhotovené na jich účet. Náleží k společenstvům výdělkovým a hospodářským, jejichž právní poměry upravil zák. ze dne 9. dubna 1873 č. 70 ř. z. Spočívají na stejné zásadě, jako společenstva ostatní, totiž »že dlužno spojití se k provedení něčeho, co jednotlivec o sobě provésti nemůže, s jinými, již na tom stejný zájem mají.« Organizace je stejná, jako při ostatních spo-